

Тенденції та перспективи розвитку молодіжного ринку праці Полтавської області

Іваницька С.Б.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка

Ушакова Ю.С.

студентка
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка

У статті розкрито сутність основних понять, що стосуються діяльності ринку праці. Проведено аналіз рівня зайнятості та безробіття населення за статтю, віковими групами та місцем проживання по Україні загалом та по Полтавській області зокрема у 2014–2016 рр. Розглянуто сприятливі чинники для працевлаштування молоді та труднощі, що трапляються на її шляху у ході пошуку роботи. Досліджено рівень конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів. Запропоновано заходи щодо сприяння працевлаштуванню молоді та зниження рівня безробіття серед людей цієї вікової категорії.

Ключові слова: зайнятість, безробіття, попит, пропозиція, молодіжний ринок праці, випускники, працевлаштування, конкурентоспроможність, досвід.

Иваницкая С.Б., Ушакова Ю.С. ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОГО РЫНКА ТРУДА ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье раскрыта сущность основных понятий, касающихся деятельности рынка труда. Проведен анализ уровня занятости и безработицы населения по полу, возрастным группам и месту проживания по Украине в целом и по Полтавской области в частности в 2014–2016 гг. Рассмотрены благоприятные факторы для трудоустройства молодежи и трудности, встречающиеся на ее пути в ходе поиска работы. Исследован уровень конкурентоспособности выпускников высших учебных заведений. Предложены меры по содействию трудоустройству молодежи и снижению уровня безработицы среди людей данной возрастной категории.

Ключевые слова: занятость, безработица, спрос, предложение, молодежный рынок труда, выпускники, трудоустройство, конкурентоспособность, опыт.

Ivanitska S.B., Ushakova Y.S. TENDENCIES AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE YOUTH LABOR MARKET IN THE POLTAVA REGION

The article reveals the essence of the basic concepts relating to the labor market. The analysis of the level of employment and unemployment of the population by sex, age group and place of residence in general in Ukraine and Poltava region in 2014–2016 is carried out. Favorable factors for youth employment and difficulties encountered in its path in the course of job search are considered. The level of competitiveness of graduates of higher educational institutions was studied. Proposed measures to promote the employment of young people and reduce unemployment among people of this age category.

Keywords: employment, unemployment, demand, supply, youth labor market, graduates, employment, competitiveness, experience.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Необхідною умовою становлення сучасної конкурентоздатної економіки України та інноваційного розвитку суспільства є збільшення спектру можливостей для різностороннього розвитку та реалізації потенціалу молодого покоління у професійній діяльності.

Невирішені питання зайнятості молоді можуть спричинити зниження рівня та якості життя; зростання безробіття; збільшення частоти трудових міграцій; втрату мотивації до

праці; поширення нерегламентованих, пасивних та деструктивних (кримінал) моделей поведінки молоді.

Перш за все сутність проблеми молодіжного ринку праці полягає в існуванні дисбалансу в його кон'юктурі, що виникає внаслідок випуску навчальними закладами фахівців, які не є затребуваними нині на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань ринку праці, зайнятості, безробіття та працевлаштування молоді

займалися такі відомі зарубіжні та українські вчені, як, зокрема, У. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо, Дж.М. Кейнс, А. Маршалл, Р. Фрімен, А. Оукен, Д. Акімов, Д.Л. Богиня, Б.М. Генкін, О.А. Грішнова, Т.А. Заяць, Е.М. Лібанова, А.М. Колот, В.В. Онікієнко, В.М. Петюх, Г.О. Радіонова.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз рівня безробіття та перспектив працевлаштування молодого покоління, а також пошук дієвих шляхів щодо підвищення рівня зайнятості молоді на регіональному ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як показує міжнародний досвід, забезпечення інноваційного розвитку національної економіки України та гідного рівня її конкурентоспроможності неможливо досягти без активної участі молодого покоління у суспільних перетвореннях держави. Визначальними обставинами серед тих, які обумовлюють становлення та розвиток держави, є саме

ті, що пов'язані з економічною активністю молодих людей.

У сучасних умовах безробітна молодь – досить особлива категорія економічно активного населення України, що має високі ризики соціальної деградації. Таким чином, молодіжне безробіття не лише дуже впливає на економічну сферу життєдіяльності населення нашої країни, але й може привести до негативних і навіть небезпечних наслідків у сфері культурного розвитку та соціального життя держави загалом.

Для того щоб уявити ситуацію, яка склалася на ринку праці в Україні за останні роки, доцільно проаналізувати дані Державної служби статистики щодо рівня зайнятості та безробіття населення у віці від 15 до 24, від 25 до 29 та від 30 до 34 років у середньому за 2014–2016 рр., які представлені у табл. 1, 2.

За даними табл. 1, 2 можна зробити висновок, що в середньому найвищий рівень

Таблиця 1

Рівень зайнятості населення за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2014–2016 рр.¹

2014 р.					
	Всього	зокрема, за віковими групами, років			Працездатного віку ²
		15–24	25–29	30–34	
Все населення	56,6	29,5	71,6	74,9	64,5
Жінки	51,9	25,2	62,7	67,7	61,1
Чоловіки	61,8	33,6	80,2	81,9	67,8
міські поселення	56,9	28,4	74,2	76,6	65,5
сільська місцевість	55,9	31,8	65,2	69,8	62,0
2015 р.					
	Всього	зокрема, за віковими групами, років			Працездатного віку ²
		15–24	25–29	30–34	
Все населення	56,7	28,2	71,8	74,3	64,7
Жінки	51,7	24,8	63,1	67,1	60,9
Чоловіки	62,2	31,3	80,1	81,3	68,7
міські поселення	57,4	25,6	74,4	76,4	66,0
сільська місцевість	55,1	32,7	66,3	68,6	62,0
2016 р.					
	Всього	зокрема, за віковими групами, років			Працездатного віку ²
		15–24	25–29	30–34	
Все населення	56,3	27,0	69,8	74,7	64,2
Жінки	51,6	24,4	60,8	67,2	60,2
Чоловіки	61,6	29,6	78,4	81,9	68,4
міські поселення	57,0	24,1	71,5	77,0	66,5
сільська місцевість	54,9	32,1	66,3	68,5	61,6

¹ без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції;

² жінки віком 15–56 років, чоловіки віком 15–59 років

Джерело: складено автором за даними [1]

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2014–2016 рр.¹

2014 р.					
	Всього	зокрема, за віковими групами, років			Працевдатного віку ²
		15–24	25–29	30–34	
Все населення	9,3	23,1	11,1	9,3	9,7
Жінки	7,5	22,4	9,7	7,6	8,0
Чоловіки	10,8	23,7	12,2	10,6	11,2
міські поселення	9,2	23,2	10,4	9,1	9,5
сільська місцевість	9,5	23,1	13,1	9,7	10,2
2015 р.					
	Всього	зокрема, за віковими групами, років			Працевдатного віку ²
		15–24	25–29	30–34	
Все населення	9,1	22,4	11,2	9,7	9,5
Жінки	8,1	21,9	10,8	8,4	8,5
Чоловіки	10,1	22,7	11,4	10,8	10,4
міські поселення	9,0	23,5	10,8	9,4	9,3
сільська місцевість	9,4	20,7	12,0	10,8	9,9
2016 р.					
	Всього	зокрема, за віковими групами, років			Працевдатного віку ²
		15–24	25–29	30–34	
Все населення	9,3	23,0	11,7	8,9	9,7
Жінки	7,7	21,5	10,2	7,6	8,0
Чоловіки	10,8	24,0	12,8	10,0	11,2
міські поселення	9,2	23,7	11,5	8,6	9,5
сільська місцевість	9,7	22,0	12,1	10,0	10,2

¹ без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції;

² жінки віком 15–56 років, чоловіки – 15–59 років

Джерело: складено автором за даними [1]

зайнятості серед молодого покоління у віці до 35 років був зафіксований у 2014 р., а найнижчий – у 2016 р.; найвищого рівня безробіття молоді віком до 35 років було досягнуто у 2016 р., а найнижчого – у 2015 р.

Згідно з методологією Міжнародної організації праці (табл. 2) рівень безробіття молоді віком від 15 до 24 років становив 23,1%, що більше ніж у 2 рази, ніж серед інших категорій населення; серед молодих людей віком від 25 до 29 років – 11,1%, а серед осіб у віці від 30 до 34 років цей показник становив 9,3% [1].

Згідно з даними Державної служби статистики України у I півріччі 2017 р. рівень зайнятості населення віком 25–29 років становив 69,0% (а це значно більше, ніж в середньому серед всіх вікових груп, а саме 56,0%), а серед людей у віці 15–24 років – 28,5%. У січні-вересні 2017 р. за сприянням державної служби зайнятості 238,6 тис. молодих громадян знайшли роботу, причому кожен дру-

гий з них був працевлаштований до набуття статусу безробітного. Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці, серед молодого покоління віком 25–29 років у I півріччі 2017 р. становив 11,4%, серед молоді віком 15–24 років – 17,8% (що майже удвічі більше, ніж рівень безробіття серед всіх інших вікових груп). Упродовж січня-вересня 2017 р. статус безробітного в Державній службі зайнятості України мали 350,0 тис. осіб у віці до 35 років. Причиною цього є відсутність досвіду роботи та необхідних професійних навичок у значній частині молодого покоління [1].

Серед безробітних віком до 35 років, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, що мали професійний досвід, 22% раніше працювали у сфері оптової та роздрібною торгівлі та ремонту автотранспортних засобів; 20% – у сфері державного управління й оборони, обов'язкового соціального страху-

вання; 13% – у переробній промисловості; 10% – у сільському, лісовому та рибному господарстві [1].

Протягом січня-вересня 2017 р. Державна служба зайнятості України допомогла 238,6 тис. молодих людей знайти робочі місця. При цьому велика кількість з них була працевлаштована до набуття ними статусу безробітного [1].

Сьогодні для молодих людей, які звертаються до Державної служби зайнятості, вживається комплекс заходів, таких як створення банку вакансій і пошук роботи; надання профконсультаційних та профорієнтаційних послуг; організація професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації молоді.

Нерівномірність розвитку регіональних ринків праці значною мірою залежить від розміщення продуктивних сил, зумовленого наявними природними ресурсами, історичним розвитком та місцевими традиціями, а також відображає економічну спеціалізацію регіонів країни [2].

У сучасних умовах розвитку регіонального ринку праці особливу роль у ньому відіграє незбалансованість, що провокує появу певних невідповідностей у ринкових відносинах між його суб'єктами. Для того щоб розвиток відбувався належним чином, необхідне поєднання саморегуляції ринку праці з активним державним регулюванням, а також треба удосконалювати принципи регулювання регіонального ринку праці, беручи при цьому до уваги особливості демографічних, економічних, соціальних, технічних та міграційних процесів, які характерні для того чи іншого регіону.

Для того щоб повною мірою уявити становище молодіжного ринку праці Полтавської області, проведемо дослідження особливостей його розвитку. У табл. 3 проаналізуємо інформацію щодо кількості безробітних серед молодого покоління за 2014–2016 рр.

За даними табл. 3 видно, що серед молоді віком 15–19 років найбільша кількість безробітних була зафіксована у 2014 р., а найменша – у 2016 р.; серед молодих людей у віці 20–24 роки найбільше значення цей показник мав також у 2014 р., а найменше – у 2016 р.; найбільша кількість безробітних серед молоді віком 25–29 років спостерігалась теж у 2014 р., а найменша – у 2016 р.; серед людей віком 30–34 років найбільша кількість безробітних була зафіксована у 2015 р., а найменша – у 2016 р.

Отже, можна зробити висновок, що порівняно з іншими роками 2014 р. характеризу-

Таблиця 3

Кількість безробітних серед молоді Полтавської області у 2014–2016 рр.

Молодь віком:	Кількість безробітних, осіб		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.
15–19 років, зокрема:	464	376	212
жінки	225	188	101
чоловіки	239	188	111
20–24 років, зокрема:	3 191	2 676	1 672
жінки	1 605	1 492	856
чоловіки	1 586	1 184	816
25–29 років, зокрема:	4 425	4 274	3 210
жінки	2 261	2 333	1 541
чоловіки	2 164	1 941	1 669
30–34 років, зокрема:	4 099	4 431	3 407
жінки	2 165	2 472	1 671
чоловіки	1 934	1 959	1 736

Джерело: складено автором за даними [4]

ється найвищими показниками кількості безробіття серед молоді Полтавської області, а 2016 р. – найнижчими показниками. Тобто протягом 2014–2016 рр. спостерігається динаміка зниження рівня безробіття серед молоді віком до 35 років цього регіону.

Нині в Полтавській області функціонує кілька організацій та установ, які спеціалізуються на сприянні працевлаштуванню молоді, наприклад різні кадрові та рекрутингові агентства. Але головним недоліком діяльності цих установ є надання послуг на платній основі. Досить часто через це молодь не в змозі користуватися послугами таких агентств. Тому молоде покоління змушене шукати інші шляхи сприяння власному працевлаштуванню. Тут на допомогу молоді можуть прийти установи, що надають безкоштовні консультації з цього питання. Головною серед таких установ є Полтавський обласний центр зайнятості. Молодь може звернутися до центру зайнятості для одержання різних видів консультацій, а саме інформаційних, профорієнтаційних та інших консультацій; для отримання інформації щодо попиту на певні професії або одержання спрямування на них; а також з метою визначення власних здібностей за допомогою профдіагностичного тестування для визначення напрямів побудови кар'єри.

Ще однією організацією, яка займається сприянням працевлаштуванню молоді у Пол-

тавській області, є Обласний молодіжний центр. Нині він вживає низку заходів щодо стимулювання ефективного працевлаштування молоді; проводить велику кількість різних волонтерських курсів; розміщує на сайті статистичні дані щодо наявних вакансій; проводить різноманітні семінари для випускників вищих навчальних закладів; а також семінари-тренінги з правил укладання резюме та особливостей проходження співбесід для молоді тощо [3].

Важливу роль у сприянні працевлаштуванню молодого покоління у Полтавській області відіграють центри працевлаштування при вищих навчальних закладах.

Так, при Полтавському університеті економіки і торгівлі з метою всебічного сприяння практичній підготовці студентів, працевлаштуванню випускників та розвитку інтеграційних зв'язків університету із замовниками та споживачами освітніх послуг діє Центр зв'язків з виробництвом [5].

У Полтавській державній аграрній академії діє відділ сприяння працевлаштуванню студентів і випускників. Головна мета його діяльності полягає в наданні допомоги студентам і випускникам академії у плануванні професійної кар'єри та сприянні їх працевлаштуванню, а також адаптації їх до практичної діяльності, підтриманні подальших зв'язків з випускниками академії, здійсненні моніторингу їх кар'єри та соціальному партнерстві з роботодавцями.

У Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка як структурний підрозділ діє відділ працевлаштування студентів і випускників. Метою діяльності відділу є створення умов для ефективною реалізації права студентів і випускників на працю, а саме забезпечення випускників першим робочим місцем, підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці, організація виробничої практики студентів [6]. Головні завдання відділу такі: проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює університет; забезпечення співпраці з Державною службою зайнятості населення, підприємствами та установами незалежно від форми власності; інформування студентів і випускників про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці; здійснення моніторингу працевлаштування випускників; формування і розширення мережі баз практики; формування банку даних та пропонування резюме випускників на ринку праці; допомога студентам у

складанні стратегії пошуку роботи; консультування зі складання резюме, супровідного та рекомендаційного листів; підготовка до успішного проходження співбесіди з роботодавцем; професійне тестування, семінари, тренінги щодо ефективного пошуку роботи тощо [7].

Але, на жаль, такі центри працевлаштування існують не при кожному вищому навчальному закладі.

Також працевлаштуванню молоді сприяє велика кількість сайтів з пошуку роботи, де можна знайти велику кількість оголошень про наявні вакансії у тих чи інших компаніях, організаціях чи установах, а також розмістити резюме. Найпоширенішими серед них є такі: Work.ua; Rabota.ua; Jobs.ua; HeadHunter.ua.

Але разом зі сприятливими чинниками працевлаштування молоді у Полтавській області можна виділити й низку перешкод, що трапляються на шляху молодого покоління у процесі пошуку робочого місця.

Перш за все працевлаштуванню молоді перешкоджають такі фактори:

- недостатній рівень підготовки до реалій ринку праці;
- не виважений підхід до вибору професії;
- недостатній рівень фахової підготовки;
- невпевненість у собі та невміння правильно і вдало себе подати;
- недостатній рівень мотивації;
- недостатній рівень соціалізації молоді в колективі;
- невміння реалізовувати набуті особисті та професійні компетентності під час проходження випробувального терміну на конкретному робочому місці;
- низький ступінь особистісної комунікативної компетентності;
- невміння орієнтуватися в конкретних життєвих ситуаціях, що виникають в умовах конкуренції на реальному ринку праці;
- відсутність прогнозування державою попиту роботодавців Полтавської області у спеціалістах з вищою освітою, в результаті чого виникає диспропорція попиту й пропозиції дипломованих фахівців;
- послаблення контролю держави за розподілом молодих фахівців, а також скорочення соціальних програм.

Усі ці чинники можуть призвести до безробіття молоді, до пошуку роботи не за фахом, до зайнятості у тіньовій сфері, а також до втрати мотивації до легальної зайнятості і, як наслідок, зростання зовнішньої трудової міграції, поширення деструктивних або кримінальних моделей поведінки тощо.

Успішність працевлаштування молоді на регіональному ринку праці безпосередньо залежить від урахування загалом системи взаємодіючих чинників, суб'єктивних та об'єктивних умов сьогодення і передумов професійного становлення фахівців цієї вікової категорії, специфіки динамічного розвитку суспільства у сучасних умовах, а також усвідомлення необхідності самореалізації сучасної молоді в процесі пошуку робочого місця [8].

До основних заходів підвищення рівня зайнятості молоді належать такі:

- сприяння загальноосвітній та професійній підготовці молодого покоління до роботи, що реалізується через допомогу навчальним закладам у вихованні та соціалізації студентства;

- підвищення ефективності роботи районних та міських центрів зайнятості;

- проведення роботи по стажуванню студентів вищих та професійно-технічних навчальних закладів в організаціях, установах та на підприємствах для того, щоб вони могли отримати певний досвід роботи та набути відповідних навичок;

- проведення профорієнтаційної роботи з популяризації професій та спеціальностей, що є затребуваними на полтавському ринку праці;

- квотування робочих місць для молодого покоління;

- включення молоді в суспільні роботи;

- розвиток підприємницької діяльності;

- спрямування організаційної роботи на запровадження системи інвестиційних програм, створення сприятливого інвестиційного клімату задля збереження та створення нових робочих місць в сільській місцевості;

- правове регулювання молодіжної політики;

- реалізація районних програм зайнятості щодо соціальної захищеності молоді від безробіття;

- проведення семінарів-тренінгів для студентів різних навчальних закладів на тему «Основи пошуку роботи та успішне працевлаштування молоді» або «Правові аспекти працевлаштування молоді»;

- проведення комплексу семінарів та тренінгів для студентів та випускників навчальних закладів, а також безробітної молоді щодо основ написання резюме, проходження співбесід, правил роботи в колективі чи команді;

- забезпечення проведення постійних моніторингових ситуацій на ринку праці Полтавської області та проведення аналітичного визначення потреби роботодавців у підготовці

кваліфікованих кадрів для комплектування виробництва;

- професійна підготовка та перепідготовка або підвищення кваліфікації.

Підвищення рівня конкурентоспроможності випускників ВНЗ на ринку праці можливе лише тоді, коли якість освіти відповідає вимогам роботодавців.

У сучасних умовах важливу роль у визначенні рівня конкурентоспроможності молодого спеціаліста відіграють рейтинг та престиж навчального закладу, який він закінчив. Випускники найпрестижніших ВНЗ найбільше користуються попитом на ринку праці серед роботодавців. Це перш за все пов'язано з високим рівнем акредитації, статусом, віком, наявністю ліцензії вищого навчального закладу, що вважається гарантом надання більш якісних освітніх послуг.

Але при цьому в результаті висування сучасним ринком праці більш високих вимог молодий шукач роботи має володіти певними особливими конкурентними перевагами, які сприятимуть вибору роботодавця на користь даного фахівця. Такими перевагами є знання певної кількості іноземних мов, наприклад, і чим більша їх кількість, тим краще; наявність другої чи третьої вищої освіти; наявність певних відзнак, нагород, дипломів або сертифікатів підвищення кваліфікації; навчання в аспірантурі тощо. Але основними серед унікальних конкурентних переваг молодого фахівця на ринку праці вважають наявність досвіду роботи за фахом та вміння використовувати набуті під час навчання у ВНЗ знання.

Сьогодні під час прийняття на роботу молодого працівника роботодавці найчастіше віддають перевагу фахівцям, які мають певний досвід роботи, аніж працевлаштовують людину, яка його не має. Саме тому проблема забезпечення першим робочим місцем випускників ВНЗ, які, звичайно ж, не мають необхідного професійного досвіду, у наш час є дуже актуальною, а недостатній рівень досвіду молоді може відшкодувати сумлінною працею та розумовими здібностями.

У формуванні конкурентоспроможності молодого покоління важливою є особистісно-соціальна складова. Вміння правильно реалізовувати такі її характеристики, як, наприклад, надійність та творчість; культура та працьовитість; наявність моральних принципів та відповідальність; наявність організаторських навичок та комунікабельність, відіграє важливу роль у формуванні та реалізації

конкурентоспроможності випускників ВНЗ на ринку праці.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності випускників ВНЗ, що сприятиме збільшенню ймовірності їхнього працевлаштування, слід запропонувати такі заходи:

- удосконалення системи освіти;
- запровадження активного соціального діалогу (створення роботодавцями робочих місць для випускників ВНЗ та організація навчання на виробництві; забезпечення державою професійної підготовки спеціалістів необхідних професій; поступки профспілок стосовно оплати праці й відстоювання ними інтересів нових робітників);
- створення єдиного підходу до працевлаштування молоді (коригування законодавства стосовно квотування робочих місць, підготовка програми зайнятості, сприяння навчальних закладів працевлаштуванню їх випускників);
- систематичне проведення «Ярмарку кар'єри» в навчальних закладах та центрах зайнятості;
- ознайомлення молоді з класифікатором професій під час вибору навчального закладу;
- проходження стажування на підприємствах, в організаціях чи установах як обов'язкова частина професійної підготовки молодих спеціалістів (запровадження бонусів для роботодавців за прийняття на стажування молодого фахівця) [9].

Висновки з цього дослідження. Отже, молодь – одна з найбільш вразливих груп

населення на сучасному ринку праці. Саме тому сьогодні основними напрямками діяльності Державної служби зайнятості України та її регіональних центрів є вжиття заходів щодо сприяння працевлаштуванню молоді та зниження рівня безробіття серед людей цієї вікової категорії. Тому для того, щоб досягти вищезазначених цілей, держава повинна насамперед вдосконалити механізми ефективності діяльності органів державної влади щодо працевлаштування молоді; забезпечити достатню кількість робочих місць у проблемних регіонах країни; організувати ярмарки вакансій тощо. Роботодавці водночас повинні активно співпрацювати з навчальними закладами, наприклад відвідувати захисти дипломних робіт студентів-випускників з можливістю прийняття найкращих з них на роботу; постійно проводити певні тренінги, дні відкритих дверей; впроваджувати гнучкі форми зайнятості та програми стажування й практики. Молодь, у свою чергу, повинна насамперед вибирати спеціальність, затребувану на даний момент та за прогнозами на найближче майбутнє на регіональному ринку праці; відвідувати ярмарки вакансій, майстер-класи, тренінги з отриманням відповідних сертифікатів; брати участь у програмах стажування; розміщувати резюме на різних порталах для пошуку роботи; набувати досвіду відвідування співбесід, удосконалювати вміння самопрезентації. Лише за умови взаємодії усіх цих суб'єктів можна досягти гармонії на молодіжному ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи / [В.В. Онікієнко, Л.Г. Ткаченко, Л.М. Ємельяненко]. – К. : НАН України, 2007. – 285 с.
3. Офіційний сайт Центру з професійного орієнтування та адаптації воїнів АТО в Полтавській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.atocenter.org.ua/2016/04/omc.html>.
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list/category?cat_id=30543.
5. Офіційний сайт Полтавського університету економіки і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://puet.edu.ua/tsentr-zviazkiv-z-virobnitstvom>.
6. Положення про відділ працевлаштування студентів і випускників Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. – Полтава, 2011. – 7 с.
7. Офіційний сайт Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pntu.edu.ua/en>.
8. Науково-методичні засади викладання курсу «Чинники успішного працевлаштування» у технічному ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk.pgasa.dp.ua/article/viewFile/38995/35273>.
9. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці: шляхи забезпечення та напрями підвищення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.idss.org.ua/avtoref/2016_Legan_dis.pdf.